

Използването на ИКТ в началното образование

Бързото развитие на информационните и комуникационни технологии доведе до промени в различни аспекти на живота и, в частността на този труд – към образователния процес. Необходимостта от адаптиране на образователния процес към предизвикателствата на настоящите промени прави задължително интегрирането на ИКТ на всички етапи в образователната система. По този начин ще може да се отговори на съвременните изисквания за образование и обучение. Въвеждането и използването на ИКТ в съвременното училище предизвика драматични промени в обучителния процес. Традиционното училище, което се основава на учителя като основен източник на информация и знания, които предава на ученика, се трансформира в нов тип училище. В това ново училище ролята на учителя е повече като на посредник, съветник и предоставящ насоки на учениците. Те от своя страна получават знания и информация посредством компютрите и новите технологии, опериращи като изследователи, ръководени от учителя и по този начин способни да култивират и развият своите умения и компетенции.

Идеята за синхронна работа, посредством новите технологии, предлага на учениците шанса да участват заедно с учителя си в създаването на образователните дейности и да изразяват свободно своите идеи, мнение и емоции. По този начин се насърчава развитието на психо-педагогическа училищна среда, където комуникацията между членовете на класа да бъде равнопоставена, включваща и предоставяща своевременна обратна връзка.

Бързото развитие на ИКТ води и до социални промени. Училището, от своя страна, трябва да е способно да следи за тях и да се адаптира. За тази цел, то трябва да бъде подкрепено от всички съответни органи, за да може ИКТ да се използват по най-целесъобразния начин и да подобряват образователния процес. За да се справят с настоящите предизвикателства началните ученици трябва да бъдат обучавани методично. Според данните на Eurydice за използването на ИКТ в началното образование, те са част от учебната програма на учениците почти навсякъде в Европа.

Основни цели в началното училище

ИКТ в началното училище се използват като:

- **Инструмент за когнитивно практическо обучение:** използване на софтуер за практическо обучение за начално училище. Този софтуер може да бъде под формата на интерактивна мултимедия, симулация, образователни игри, моделиране и др., позволявайки на учениците да откриват реални или измислени ситуации, в съответствие с тяхното ниво на зрялост, улесняващо развитието на творческото и практическо обучение. Компютърът се превръща в средство за развитие на образователни дейности и средство за придобиване на знания и умения.

- **Визуални и Обучителни средства** по основни учебни предмети: ефективно използване на компютър с широко използван софтуер (рисуване, текстообработка, Excel), който ще бъде интегриран в рамките на преподаването на основните училищни предмети, като език, писане и четене, математика, създаване и развитие на умения в изкуството и групови дейности.
- **Инструмент за комуникация и търсене на информация:** Използване на бази от данни за търсене на информация и използване на мрежите за комуникация с други ученици.
- **Компютърна грамотност:** запознаване с основните функции на компютъра от гледна точка на компютърната грамотност - памет, обработка на информация, комуникация и използване на потенциала на компютърните технологии.

В този контекст основната цел е учениците в началното училище да разберат базовите принципи, залегнали в използването на компютърните технологии в рамките на различни образователни дейности. Важен фактор, който трябва да се вземе предвид, е, че учениците на тази възраст се запознават с използването на компютър без особени усилия. Второстепенните цели са: учениците да се запознаят с основните ИКТ концепции, да опознаят компютъра и неговите компоненти и да схванат тяхната функционална роля и начина им на използване. От друга страна, ще се запознаят с общото предназначение на софтуера, което прави компютъра основна част от учебния процес по даден предмет. Също така ще се запознаят и с основните методи за търсене на информация в интернет, сътрудничество при извършване на дейности в клас, обсъждане и изразяване на собствени мисли и мнение.

Особености при преподаването на компютърни науки в началното образование и комбинацията му с другите предмети.

По своята същност компютърните науки не могат да бъдат отделени от другите учебни предмети.

Разпространението на информационните технологии при преподаването на други предмети в началното училище има за основна цел използването на ИКТ като средство за комуникация и търсене на информация и като визуално средство за обучение за целите и задачите на преподаването, като по този начин значително влияе върху учебния процес.

Използването на компютри в ежедневната образователна практика доведе до важни промени във взаимоотношенията учител-ученик. Новият начин на преподаване и целият процес на преподаване се променят от традиционния,

който е насочен към учителя, към нов - насочен към учениците, където те се приспособяват към нова учебна среда, в която се различава начина на комуникация, сътрудничество и обмен на идеи и мнения с използването на новите технологии.

Честото използване на кабинетите по информационни технологии подобрява качеството на образователния процес и по останалите предмети. Освен това допринася и за по-подреденото предоставяне на знание и прилагането на активни методи на обучение, като дава възможност за адаптиране на учебната програма към нови съвременни методи. Развива общите способности на учениците, повишавайки желанието за реално участие в час, активирайки тяхното любопитство. Това твърдение се базира на доказателството, че компютърът е най-атрактивното средство за учениците, чрез който имат директен достъп до информация, стимулирайки по този начин интереса на по-голямата част от ученическата общност. Дигиталната среда предоставя на учениците и поле за творчество, откриване и учене чрез опит. Разбира се, учителят трябва да обучава учениците така, че те да се отнасят към информацията критично, да проверяват различните източници и да разбират тяхното съдържание.

Запознаване на училищната общност от началното образование с ИКТ

Използването на нови технологии заедно с въвеждането на методи за активно обучение насърчава стремежа на учениците за нови знания, засилвайки развитието на вътрешни мотиви, като в същевременно използва по-гъвкави начини за преподаване на всеки училищен предмет. Следователно, това предлага на учениците възможност да разширят своя кръгзор на всички нива на обучение.

Въпреки това е налице изоставане по отношение на прилагането и разработването на методи с използването на нови технологии. Това забавяне се дължи главно на липсата на знания за новите технологии от страна на учителите в началното образование и съответно тяхното използване в процеса на преподаване и учене. Друга причина за неизползването на новите технологии е посочена от голяма група учители в началните училища. Те изразяват своето недоволство от факта, че не им е позволено да използват кабинетите по информационни технологии в образователния процес. Причината за това отказване на достъп обикновено е поради страх от потенциална бърза амортизация най-вече на компютърното оборудване. Освен това някои директори настояват учителите първо да бъдат сертифицирани, за да могат да го използват.

Част от учителите реагират остро, относно използването на нови технологии в образователния процес, от една страна защото според тях те възпрепятстват „автентичното“ преподаване, особено когато става въпрос за хуманитарни предмети, и от друга, защото според тях ИКТ са подходящи само за административни дейности. Това недоволство се дължи и на факта, че самите

учители не са компютърно грамотни или нямат време да се включат в процес на непрекъснато професионално развитие и обучение. Също беше отбелязано, че някои от учителите, главно онези, които принадлежат към поколението, което никога не е използвало компютър по лични или професионални причини, все още не са склонни да променят или модифицират традиционния начин на преподаването, защото се чувстват неподготвени и неуки пред учениците си и това провокира страх от загуба на контрол над класа.

Въвеждането и използването на новите технологии в съвременното училище става все по-масово. То е провокирано от желанието за сътрудничество между учители и ученици в образователния процес. Важна предпоставка за правилното използване на новите технологии и средствата за комуникация в образователния процес е подходящата и методична подготовка на училищната общност в нейната цялост. Освен това е необходима непрекъснатата, административна и техническа подкрепа, тъй като новите технологии са постоянно развиваща се област. Към това, разбира се, се включват и аналогични финансови разходи. Усилията на държавата да оборудва всички училища с компютърни кабинети трябва да се възприемат положително от образователната общност и в никакъв случай не трябва да създават неравенство сред учениците в различни училища поради потенциалната трудност, с която се сблъскват някои учители при използването на технологиите. Във тази връзка се налага постоянно и методично обучение на всички учители, за да усвоят принципите на работа с ИКТ. Чрез тях учителите ще създават и нови образователни дейности, целящи подобряване на качеството на преподаване и предаване на знания. И накрая, университетските звена за обучение на бъдещи преподаватели също трябва да включват повече курсове по компютърни науки в своята учебна програма. По този начин новите преподаватели вече ще имат необходимата подготовка и опит в работата с новите технологии и ще могат да ги използват педагогически по възможно най-много предмети.